

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), na prijedlog Ministarstva za boračka pitanja, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 62. sjednici, održanoj dana 26.06.2020. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o vanrednoj novčanoj pomoći za potrebe branilaca i članova njihovih porodica u 2019. godini, Ministarstva za boračka pitanja.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka u prilogu i čini njegov sastavni dio.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____ /20
Datum, 26.06.2020. godine
Z e n i c a

PREMIJER
po ovlaštenju

Mirnes Bašić

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za boračka pitanja,
1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Zeničko-dobojski kanton
MINISTARSTVO ZA BORAČKA PITANJA

I N F O R M A C I J A

**o vanrednoj novčanoj pomoći za potrebe branilaca i članova njihovih porodica u
2019.godini**

Zenica, juni 2020.godine

I.Uvod

Teška ekonomska situacija u Državi odražava se i na stanje na području Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu Kantona).Obzirom na posljedice ovakvog stanja neophodna je i potreba osiguranja osnovnih sredstava za život branilaca i članova njihovih porodica, što je naša i obaveza, jer okruženje ne pruža mogućnosti globalnog rješavanja problema u smislu trajnijeg rješavanja problema osnovnih egzistencijalnih potreba ove populacije stanovništva kroz zapošljavanje i dr. programske aktivnosti. Iz tih razloga potreba za ovim vidom pomoći je realnost i nužda.

Svjedoci smo nedefinisane pozicije branilačke populacije u društvu, a naročito u aspektu socijalne politike. Veliki procenat nezaposlenih upravo su pripadnici ove kategorije stanovništva, a isti se moraju nositi sa svim nedaćama življenja u današnjim vremenima kao što su kontinuirani rast cijena, povećani troškovi života, nemogućnost obezbjeđenja osnovnih životnih uslova za prehranjivanje porodice, plaćanje komunalnih usluga, troškovi školovanja djece i kupovine udžbenika, troškovi liječenja i sl. Novinski natpisi i RTV emisije sa apelima za pomoć zbog teške socijalno-ekonomske situacije ovih kategorija društva na granici ljudskog dostojinstva, neprestano upozoravaju i opominju.

Sve navedeno opravdava postojanje vanredne novčane pomoći, koja je na području Kantona utvrđena kao dopunsko pravo, koje branioci i članovi njihovih porodica ostvaruju u slučajevima vanrednih okolnosti, koje uzrokuju tešku ekonomsku situaciju, a pod uvjetima, na način i postupak utvrđen važećim podzakonskim aktima.

II.Normativno regulisanje

1. U članu 5. alineja e) Zakona o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona 1/14) predviđa se kao jedno od dopunskih prava i pravo na vanrednu novčanu pomoć i isto je definisano u članu 18. i 19. pomenutog Zakona . U članu 18. je navedeno "braniocima i članovima njihovih porodica u slučaju vanrednih okolnosti, kao što su elementarne nepogode i nesreće, smrt i bolest člana kućnog domaćinstva i u drugim slučajevima koji uzrokuju tešku ekonomsku situaciju, može se odobriti vanredna novčana pomoć u svrhu osiguranja sredstava za osnovne potrebe, a članom, 19. istog Zakona utvrđeno je „ Vlada Kantona će posebnim propisom utvrditi visinu novčanih sredstava koja mogu biti odobrena u svrhu vanredne novčane pomoći, uvjete, način i postupak dodjele istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava“.
2. Dana 28.08.2014. godine u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 4/14, objavljena je Uredba o vanrednoj novčanoj pomoći braniocima i članovima njihovih porodica i ista petrpjela izmjene i dopune u Uredbi o izmjenama i dopunama Uredbe prema Zaključku Vlade ZDK br. 02-02-986/18 od 18.01.2018. godine i Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 1/18 (u daljem tekstu Uredba). Uredbom o vanrednoj novčanoj pomoći, kao podzakonskim aktom, utvrđeni su uvjeti, način i postupak ostvarivanja prava na novčanu pomoć za osnovne potrebe branilaca i članova njihovih porodica, koji imaju prebivalište na području Kantona, kao i povratnika u Republiku Srpsku koji ostvaruju osnovna prava iz branilačko-invalidske zaštite u općinama Kantona i koji su na evidenciji nadležnog organa za vojne evidencije u općinama Kantona.
3. Programom utroška sredstava Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2019.godinu planiranih na pozicijama Ministarstva za boračka pitanja „Tekući transferi pojedincima“, usvojenog Zaključkom Vlade Kantona broj: 02-14-6238/18 od 10.04.2019.godine; razdjel 24, budžetska organizacija 01, potrošačka jedinica 0001, ekonomski kod 614200, subanalitika OAD 213 „Vanredna novčana pomoć“, za navedenu namjenu prvobitno su planirana sredstva u iznosu od 800.000,00 KM. Tokom 2019. godine, vršeno je prestruktuiranje rashoda sredstava planiranih za ovu namjenu prema Odluci Ministarstva finansija o prestruktuiranju rashoda broj: 07-03-01/14-936-2-1/19, a na prijedlog ovog Ministarstva, sa izmjenama i dopunama Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2019.godinu od 22.07.2019. godine opredjeljenost sredstava na razdjelu Ministarstva, za ovaj vid pomoći uvećan je i iznosio je 900.000,00 KM.

III. Realizacija prava u 2019. godini sa tabelarnim pregledima

Postupak i način ostvarivanja prava na novčanu pomoć realizovan je u skladu sa procedurom utvrđenom odredbama Uredbe, kao podzakonskim aktom, kojom je definisan predmet Uredbe, korisnici prava, posebni uvjeti, pojmovi, dokazivanje statusa, postupak dodjele pomoći (podnošenje zahtjeva, potrebna dokumentacija, općinska komisija, postupak po zahtjevu, Komisija Ministarstva, posebni slučajevi, odobravanje sredstava, izdavanje rješenja).

Uredba obezbjeđuje dvostepenost postupka i to u smislu da se zahtjev za vanrednu novčanu pomoć aplicira kod nadležne gradske/općinske službe koja formira svoju komisiju, a ista postupa u skladu sa članom 9. stav 2. Uredbe. Drugostepeni organ dostavljene prijedloge prvostepene komisije razmatra i to od strane tročlane komisije koju imenuje Ministar. O prijedlozima Komisije o dodjeli sredstava koja po pojedinačnim zahtjevima ne prelaze 1.000,00 KM odlučuje Ministar. U slučaju da Komisija ocijeni da se određenom korisniku trebaju odobriti sredstva u iznosu većem od 1.000,00 KM, u tom slučaju na obrazloženi prijedlog Ministra, zaključak o odobravanju sredstava donosi Vlada Kantona. Uredbom je utvrđeno i da o žalbi na rješenje gradske/općinske službe rješava Ministarstvo-član 15. Uredbe, obaveza vođenja elektronske evidencije o podnesenim zahtjevima i korisnicima prava po Uredbi od strane gradske/općinske službe i Ministarstva čl. 18. Uredbe, kao i nadzor nad provođenjem ove Uredbe ima Ministarstvo, što je utvrđeno članom 19. Stav (2).

Posebni uvjeti decidno su definisani članom 4. Uredbe, kao i Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe prema Zaključku Vlade ZDK br. 02-02-986/18 od 18.01.2018. godine, a koji kaže da novčanu pomoć branioci i članovi njihovih porodica mogu ostvariti pod pod uvjetom:

1. da imaju prebivalište na području kantona u trajanju od najmanje 2 godine neprekidno, osim povratnika u RS;
2. da prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite ostvaruju u općinama Kantona,
3. da nisu u radnom odnosu,
4. da oni i članovi njihovog porodičnog domaćinstva nisu vlasnici ili suvlasnici subjekta koji obavlja privrednu ili drugu djelatnost, registriranog kao privredno društvo;
5. da sredstva za naznačene potrebe nisu ostvarili po nekom drugom pravnom osnovu,
6. da ukupna primanja porodičnog domaćinstva (uključivo i primanja iz oblasti branilačko-invalidske zaštite) ne prelaze iznos od 50% prosječne neto plate isplaćene u FBiH u prethodnoj kalendarskoj godini, prema podacima Zavoda za statistiku FBiH, što je za 2019. godinu bio iznos od 445,00 KM, imajući u vidu prosjek neto plaće isplaćene u FBiH u 2018. godini.

Stav (2) istog člana propisuje da vanredna novčana pomoć može biti odobrena jednom u toku kalendarske godine.

U tom smislu tročlana Komisija Ministarstva-član 11. Uredbe, koju je posebnim rješenjem imenovao ministar Ministarstva zaprimila je i obradila:

Ukupno 4512 prijedloga za odobravanje vanredne novčane pomoći, od čega je odobrena pomoć za 4161 (četirihiljadstošesdesetjednog) korisnika, a za što je utrošeno 900.000,00 (devetstohiljada) KM ili 100% raspoloživih sredstava. U odnosu na proteklu 2018. godinu kada je za iste namjene utrošeno 935.000,00 KM u tekućoj 2019. godini realizacija potrošnje sredstava za navedene namjene je umanjena za 3,7 % i iznosila je 900.000,00 KM odnosno raspoloživa sredstva predviđena Budžetom za 2019 godinu, z navedene namjene su utrošena.

Odbijeno je 351 (tristopedesetjedan) zahtjev zbog neispunjavanja uvjeta propisanih Uredbom i njih 43 vraćeno na dopunu kao nekompletna dokumentacija ili iz formalno pravnih razloga čak i kao nepotpisani zahtjevi ili zbog 100% raspoloživih sredstava utrošenosti sredstava po pojedinim općinama prema Programu utroška sredstava za 2019. Godinu.

Shodno članu 11. stav 2. Uredbe kao nadležni drugostepeni organ obrađeno je i riješeno 87 (osamdesetsedam) žalbi. U skladu sa čl. 10. tačka a) Uredbe nadležne gradske/općinske službe su donosile rješenja o priznavanju prava na novčanu naknadu u iznosu do 300,00 KM ili rješenja o odbijanju zahtjeva.

Dio predmeta je na zahtjev prosljeden od gradske/općinske službe i na obrazložen prijedlog Komisije Ministarstva odobren od strane ministra Ministarstva, a isti se odnosi na posebne slučajeve, koji nisu definirani ovom Uredbom, a po svemu su specifični i zahtijevaju hitno rješavanje, a što je propisano članom 12. (Posebni slučajevi) Uredbe, koje nije bilo moguće riješiti na neki drugi način, a isti su uzrokovali tešku ekonomsku situaciju i potrebu osiguranja neophodnih sredstava. To su pored ostalih slučajevi velikih kreditnih, komunalnih i ostalih zaduženja, žiranata kada su pojedinci-branioci i članovi njihovih porodica dovedeni u bezizlaznu situaciju, troškovi neophodnih dodatnih sredstava za školovanje, smrtni slučajevi u porodici, nedostatna sredstva za završne radove i uređenje stambenih prostora u svrhu neodložnog useljenja u stamb. jedinice ili priključci na elektro energetska ili vodovodnu mrežu u cilju stvaranja minimum uslova, kao i nedostatna potrebna sredstva za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom i obezbjeđenje uslova za življenje od vlastitog rada i sl.

Imajući u vidu da su u strukturi korisnika ovog vida prava nezaposlena lica starije životne dobi i često sa već izraženim zdravstvenim problemima (kojima je objektivno i teže doći do bilo kakvog zaposlenja), tročlane, četveročlane i višečlane porodice bez zaposlenja, bez uslova za bavljenje poljoprivredom i drugim oblicima dodatnih djelatnosti, to nije bilo moguće zanemariti slučajeve klasičnih primjera porodica u stanju socijalne potrebe, kojima je ovaj vid pomoći realna potreba i nužda.

Treba istaći da su nastojanja Ministarstva u realizaciji ovog vida dopunskog prava za branioce i članove njihovih porodica u 2019. godini, bila uz primarni akcenat na odobravanju sredstava u slučajevima vanrednih okolnosti, podrška i pomoć po svakom zahtjevu u kome je iskazana i iznesena ideja, a u cilju osiguranja neophodnih sredstava za egzistenciju porodice. U tom smislu veći dio tih ideja na preporuku i prijedlog ove Komisije, realizovan je i sa „Transfera za podsticaj zapošljavanja branilaca i članova njihovih porodica“ prema Programu utroška sredstava Budžeta Zeničko dobojskog Kantona za 2019.god, a što je naišlo na pozitivan odjek kod korisnika, kao efikasan način osiguranja neophodnih sredstava za daljnje djelovanje.

Važno je istaći da su se stranke sa životnim problemima, a zbog nemogućnosti obezbjeđenja sredstava za prehranjivanje porodice, zapošljavanje i sl., obraćale direktno Ministarstvu, kao i višim nivoima vlasti i članovima Predsjedništva BiH, Federalnom ministarstvu za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata i sl.). Nastojalo se blagovremeno obrađivati zahtjeve, dati upute o načinu i postupku rješavanja, a o podnesenim mjerama i radnjama povratne informacije su dostavljane višim nivoima vlasti.

U nastavku dat tabelarni pregled podnesenih zahtjeva i odobrenih pomoći po općinama i kategorijama- tabele 1. i 2.

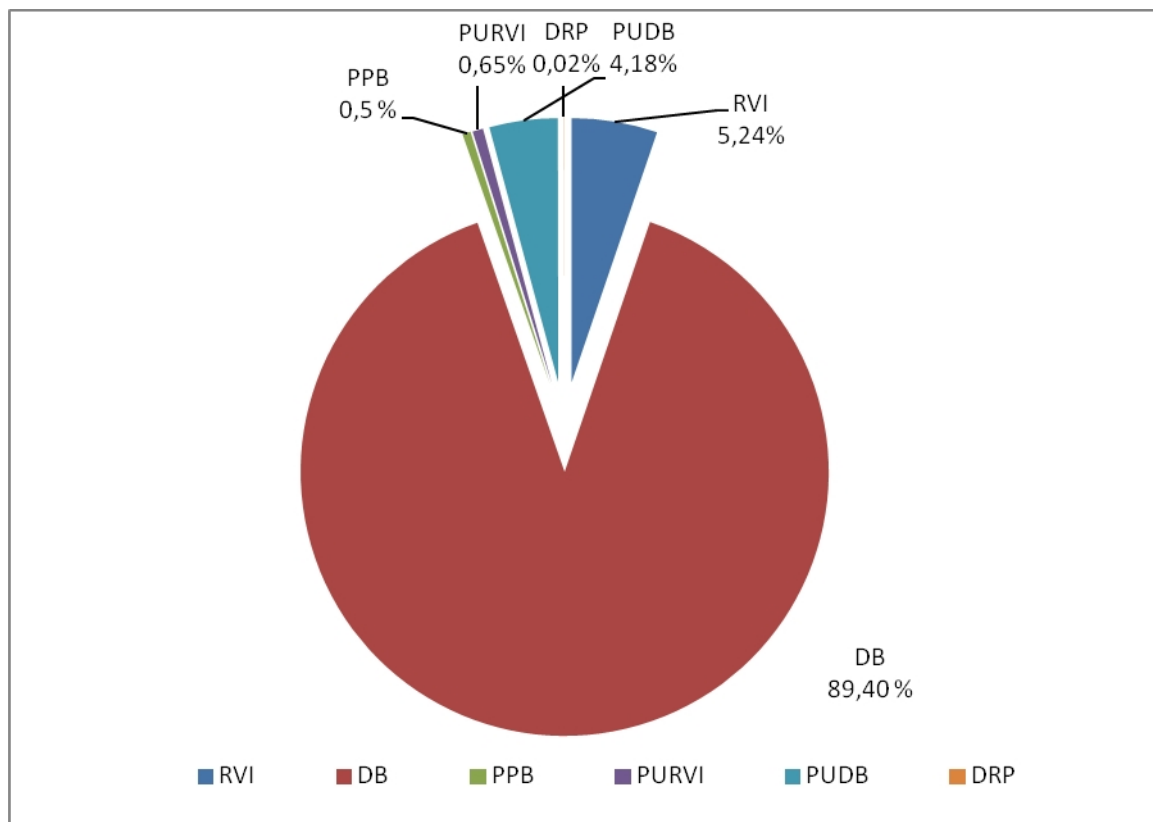
Tabela br. 1-Pregled podnesenih zahtjeva i odobrenih pomoći po općinama

R.br.	Općina	Podnešeno zahtjeva	Odobreni zahtjevi	Odbijeni zahtjevi	Iznos sredstava
1	Breza	120	112	8	28.150,00
2	Doboj-jug	142	142		22.650,00
3	Kakanj	239	236	3	66.600,00
4	Maglaj	507	503	4	117.600,00
5	Olovo	223	200	23	57.150,00
6	Tešanj	294	292	2	77.550,00
7	Usora	64	64		14.800,00
8	Vareš	133	132	1	26.030,00
9	Visoko	331	328	3	82.500,00
10	Zavidovići	795	792	3	118.150,00
11	Zenica	1281	980	301	200.670,00
12	Žepče	383	380	3	88.150,00
Ukupno:		4512	4161	351	900.000,00

Tabela br. 2-Pregled odobrenih pomoći po općinama i kategorijama

R.br	Općina	Ukupno odobreno zahtjeva	Odobreno po kategorijama					
			RVI	DB	PPB	PURVI	PUDB	DRP
1	Breza	112	13	93		1	5	
2	Doboj-jug	142	8	133		1		
3	Kakanj	236	22	203	2	3	6	
4	Maglaj	503	7	476	4	3	13	
5	Olovo	200	8	187	1		4	
6	Tešanj	292	12	247	5	1	27	
7	Usora	64	4	55			5	
8	Vareš	132	5	125		1	1	
9	Visoko	328	23	242	3	11	49	
10	Zavidovići	792	10	777		1	4	
11	Zenica	980	70	849	6	2	53	
12	Žepče	380	36	333		3	7	1
Ukupno:		4161	218	3720	21	27	174	1
%		100	5,24	89,40	0,50	0,65	4,18	0,02

Dijagram 1. – Raspodjela odobrenih sredstava prema kategorijama korisnika

RVI- ratni vojni invalidi

PPB- porodica poginulih branilaca

DB- demobilisani branioци

PURVI- porodica umrlog RVI

PUDB- porodica umrlog DB

DRP - dobitnik ratnog priznanja

.Zaključna razmatranja

Činjenica da branioци i članovi njihovih porodica, koji su podnijeli breme rata i na koju je četvorogodišnja borba za lični i opstanak Države ostavila trajne posljedice u svakom pogledu, počev od trajno narušenog zdravlja (izraženih zdravstvenih smetnji, kako fizički, tako i psihičkih, gubitka dijelova tijela i sl.), gubitka članova porodice, a danas žive u uslovima i na način da od postojećih mjesečnih primanja ili nikakvih primanja ne mogu osigurati neophodna sredstva za preživljavanje sebe i članova porodičnog domaćinstva. Kako su to mahom i stariji radno-sposobni pojedinci na pragu ulaska u treću životnu dob, istima je i puno teže doći do bilo kakvog zaposlenja ili su već radili u firmama koje su propale, a u obavezi su izdržavati porodicu.

Iz tih razloga, potreba za ovim vidom pomoći je prije svega obaveza Države, a kao odgovor na postojeće stanje je i donošenje Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH" broj: 54/19), kojim se u članu 17. stav 3. tačka e) Zakona, propisuje uvođenje novčane egzistencijalne naknade, kao mjesečne novčane naknade demobiliziranim braniocima. Tako bi pravo na novčanu egzistencijalnu naknadu prema federalnom zakonu stekli branioци sa navršenih 57 godina pod uslovom da ispunjavaju i druge odredbe zakona definisane čl.19, a za one mlađe od 57 godina, član 20 zakona definiše obavezu Kantona da svojim propisima urede uslove, način i postupak za ostvarivanje prava na novčanu egzistencijalnu naknadu za demobilizirane branioce koji nisu obuhvaćeni postojećim zakonom. S tim u vezi i Vlada Zeničko-dobojskog kantona, a na prijedlog Ministarstva za boračka pitanja donosi Uredbu o novčanoj egzistencijalnoj naknadi za demobilizirane branioce ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj: 6/20) kojom se definiše mjesečna novčana naknada koju ovo Ministarstvo na temelju usvojenog programa utroška sredstava budžeta Kantona planiranih na poziciji Ministarstva za tekuću budžetsku godinu odobrava i isplaćuje demobiliziranim braniocima koji nemaju navršenih 57 godina života, a u svrhu poboljšanja njihovog materijalnog položaja odnosno socijalno-ekoomske situacije u kojoj se nalaze, na način i postupak definisan Uredbom. Donošenjem kantonalnih propisa koji regulišu ovu oblast davanja, u doglednom periodu se predviđa i smanjenje broja potencijalnih korisnika za vanrednu novčanu pomoć. Potrebna je izrada i usklađivanje akata koji bi definisali korisnike prava i svrhu postojanja vanredne novčane pomoći, u smislu pomoći onim kategorijama demobiliziranih branilaca koji ispunjavaju uslove u pogledu učešća u OS ARBiH i visini primanja domaćinstva, a koji nisu obuhvaćeni donesenim i postojećim aktima.

Imajući u vidu navedeno s punim opravdanjem, a kao proizvod potrebe branilaca i članova njihovih porodica na području Kantona ovo pravo je i utvrđeno postojećim propisima.

Uz zakonsku ne treba zaboraviti i treba istaći iznad svega i moralnu obavezu Države prema ovoj populaciji, te je prilikom odlučivanja o svakom pojedinačnom slučaju ovo Ministarstvo vodilo računa o priloženim dokazima, obrazloženju zahtjeva i navodima podnosioca kako i na koji način je moguće riješiti, odnosno ublažiti postojeće teško socijalno-ekonomsko stanje, te su po potrebi vršeni i uviđaji u stvarima iz zahtjeva na terenu. Pravci i smjernice za ublažavanje postojeće teške ekonomske situacije ove populacije, podrazumjevaju donošenje i provođenje globalnih reformskih mjera na nivou Države u svim oblastima, a posebno:

- U oblasti zapošljavanja, a koje bi se direktno odrazile na položaj ove populacije. Pored ranije isticanih i predlaganih mjera, opredjeljenje Ministarstva u okviru svakodnevnih aktivnosti je podrška i podsticaj zapošljavanju, odnosno samozapošljavanju. U tom dijelu posebnu ulogu i značaj zauzima stvaranje uslova i klime za samozapošljavanje. Nastojalo se podržati svaku inicijativu, želju i ideju u smislu samozapošljavanja tj odobravanja sredstava za nabavku i proširenje stočnog fonda i mehanizacije što bi omogućilo egzistenciju i život od vlastitog angažmana i rada pojedinaca i porodica;
- Unaprijediti saradnju na realaciji nadležne gradske/općinske službe, udruženja i Ministarstvo s ciljem bolje koordinacije i pravičnije raspodjele raspoloživih sredstava, te osigurati načelo pravednosti, transparentnosti, što bi onemogućilo da u lokalnim zajednicama život boračke populacije bude ispod minimuma ljudskog dostojanstva i da pomoć dobiju oni kojima je ovaj vid pomoći, zaista, potreban;
- Insistirati na unapređenju i poboljšanju saradnje unutar lokalnih zajednica nadležnih prvostepenih organa i lokalnih branilačkih udruženja, a s ciljem pomoći neukim strankama prilikom kompletiranja potrebne dokumentacije, te prepoznavanja i ukazivanja na posebne, specifične slučajeve kojima je ovaj vid pomoći nužan i koji iziskuju prioritarno rješavanje;

- Potrebno i daljnje insistiranje na blagovremenoj i kontinuiranoj isplati odobrenih sredstava;
- U tom smislu želimo istaći i značaj donošenja Uredbe o novčanoj egzistencijalnoj naknadi za demobilizirane branioce ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona" broj: 6/20), čij je osnovni cilj upravo zaštita onih koji su branili ovu zemlju sa obezbjeđivanjem mjesečnih naknada i poboljšanje njihovih egzistencija;
- U sklopu mjera podrške u ovom segmentu i dalje ostaje pravo u slučaju vanrednih okolnosti (požara, elementarne nepogode i nesreće, smrt i bolest člana porodičnog domaćinstva i u drugim slučajevima koji uzrokuju tešku ekonomsku situaciju) što će biti praksa i u buduće.

Neosporno je da u okviru Ustavnih nadležnosti Kantona, Ministarstvo kao nadležni organ u okviru prava i dužnosti realizuje pravo na ovaj vid novčane pomoći te na taj način i uz predlaganje drugih odgovarajućih mjera nastoji poboljšati tešku ekonomsku situaciju branilaca i članova njihovih porodica. U segmentu organizacije i strukturi vlasti, Ministarstvo ne može i ne smije ostati usamljeno, jer briga i poboljšanje položaja branilaca i članova njihovih porodica je dužnost i obaveza cijele društvene zajednice.

MINISTAR
Fahrudin Čolaković

Zenica, juni 2020.godine

Naš znak:13/03-2-4-37-8226 /20.